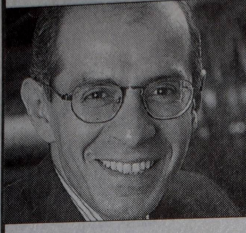

Demokrasi ve ahlak

HASAN BÜLENT
KAHRAMAN

Türkiye, darbe gibi daha 'makro' sayılabilecek sorunları tartışırken onu hazırlayan siyasal ahlakın üstünde hiç durmuyor. Oysa darbe

siyaset etme anlayışının ve onun ayrılmaz parçası olması gereken siyasal ahlakın bir uzantısıdır. Bu da siyasal tavır alma ve konum belirlemeyle doğrudan ilişkilidir.

Siyaset özünde bir tavidir. Bir kabul ya da reddedilmiştir; ama onaydan çok muhalefettir. Buna bağlı olan siyasal duruş (pozisyon) da insanın dünyaya kendi doğrusunun merceğinden bakışı diye tanımlanabilir. Öyle ki daha soyut ve kuramsal bir düzeyde 'doğru' sayılabilecek görüş siyasal alanda ve siyasal bir mercekten bakılıyorsa 'yanlış' olabilir; daha doğrusu yanlış sayılabilir. Çünkü, öyle dinlenilmektedir, çünkü ancak öyle dinlenilirse, yani onun yanlış olduğu kabul edilirse bir siyasal kadro kendi varoluşunu ve kendi konumunu meşrulaştırır. Bu edim bir 'takıyye'dir.

Yanlış anlaşılmasın, RP'nin yaptığı söylenen bir takıyyeden söz ediyorum değilim. Kendi küçük yalanlarımızın, günlük seçimlerimizin, sıradan tercihlerimizin arkasındaki takıyyeden başlayarak aslında her siyasetin içerdiği, siyasetin üstüne oturduğu 'doğal' takıyyeyi koyuyorum ortaya. Siyaset, karşıdakinin sürekli olarak takıyye yaptığına inanarak, o takıyyenin sakladığı gizi ortaya çıkarma eylemidir. 'Giz' ise yalnızca sizin doğrunuzdur.

Bu, darbeler de içinde olmak üzere haklılıkların ve doğrulukların hiyerarşisini kendiliğinden ortaya çıkaran bir aşamadır. Siyasette yanlış yapmak diye bir olgu söz konusu değildir; hiçbir tercih onu kabul etmez. Siyaset, sonsuz bir meşrulaştırma, aklama çabasıdır ama bu, özünde, benimle, benim görüşümle, benim istediğimle yakından ilgili bir durumdur. Meşrulaştırılması, aklanması, doğrulanması gereken her zaman 'ben'imdir; benim konumum ve tercihimdir.

Öylesine yakıcı bir noktadır ki bu, karşıdaki ne söylerse söylesin, doğru, daha başlangıçta yapılmış bir tercihe ve kabule göre, onun söylediklerinde değil benim kafamda kurduklarımdadır. Onu, kendi nesnelliği içinde değil kendi önyargımın ve varsayımımın kulağıyla dinleyeceğim. Kısacası, merşuiyet budur: Ben'im. Her zaman büyük harfle yazılan Ben ve ona eklenmiş görüşüm/üz... Dolayısıyla siyaset 'ben'in iktidarındır.

Nesnelleştirilince ürkütücü gelen bu durum siyasetin temel varoluş koşuludur. Bu durum tarafları eşitleyen ve onlarla siyaseti iç içe geçiren tek araçtır. Siyasal konumdan siyaset yapmaya geçildiğinde ortaya çıkan da bir görüşün benimsettilmesi, kabul ettirilmesidir. Tehlike buradadır; çünkü, 'kabul ettirme' üstüne kurulu bir siyaset gücün tüm organlarını işletmeyi meşrulaştırır.

Bu çerçevenin demokrasiyle ilişkisinin ne olduğu sorulabilir. Demokrasinin soyut anlamı değil ama onun belli bir yorumu ve ona dayalı modeli bu yaklaşımla örtüşür.

Demokrasi aslında 'yokluk' üstüne kurulması gereken, soyut bir düzlemdir. Herhangi bir şeyle özdeşleştirildiği için değil, kendisi için istenir. Oysa, demokrasi genellikle, tıpkı Alain Touran'ın partiler için söylediği gibi, siyasal oluşumun basit bir aygıtı olarak görülmek yerine bir modelin taşıyıcısı olarak değerlendirilir ve öylece demokrasinin zaafı ortaya çıkar. Çünkü, demokrasi artık 'o şey' adına feda edilebilir. İstenen aslında demokrasinin kendisi değil, özdeşleştiği o kavram ve dibinde de o kavramı belirleyen siyasetin, yani ben'in, iktidarındır. Bu durumda da demokrasi demokrasi adına askıya alınabilecektir; bunu sağlayan darbeler ve öteki güç kullanım yöntemleri merşuiyet kazanacaktır.

O zaman şu; demokrasiyi demokrasiye bile değil, yalnızca insanın soyut bilincine ve vicdanına taşımak. Bu ise demokrasinin soyut bir ahlak anlayışıyla özdeşleştirilmesinden başka bir şey değildir.